

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1732. usque ad annum 1734

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 90119339

§. 21. Garelli responsum hac in causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67683](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67683)

„fane amantissimo facto Tuo & afflictif-
 „fimas musulas nostras eriges, effi-
 „ciesque, ut recuperata maximi Prin-
 „cipis gratia, sine qua nihil sumus,
 „tanto alacrius ea persequamur, quæ
 „in ejusdem gloriam sempiternam du-
 „dum inchoavimus. Vale Patrono-
 „rum maxime & qua potes ope ma-
 „xima nos Tibi devotissimos in ista pro-
 „cella fane improvisa tuere. Mellicii
 „4. Junii 1731.

Sæc. XVIII.
 A. C. 1732.

P. S. De responsione P. Hanszii
 „proxime, nihil egit vir eruditus: vetu-
 „stissimum Historiæ Habsburgico-Au-
 „striacæ monumentum ex recentiori-
 „bus scriptoribus convellens, subinde
 „ne me quidem cepit.,

§. XXI.

Garellii responsum hac in causa.

Ad has literas Garellius die decima
 tertia ejusdem Mensis & anni hoc
 dedit responsum:

„An postremis literis Tuis, quas
 „institor Monasterii nostri nuper mihi
 „tradidit, vir Clarissime atque ad-
 „modum reverende, quidquam re-
 „sponsi darem, diu, ut candide fatear,
 „dubius hæsi, non privatis modo ra-
 „tionibus meis, sed & amicorum con-
 „silio, ne dicam autoritate permotus,

H 5

„Abs-

Sæc. XVIII. „ Absque hoc fuisset, citius honesti viri
 A. C. 1732. „ officio (ut mei moris est, cum per
 „ occupationes licet) fecissem satis
 „ Namque pronum non erat ex integro
 „ prolixæ Epistolæ Tuæ contextu in-
 „ telligere, quo animo ad me scripsis-
 „ ses; cum ignorare solus videreris,
 „ quæ acta sunt Viennæ, & ipso quidem
 „ Excellentissimo comite Sinzendorffio
 „ amplissimo Mæcenante Tuo, occasio-
 „ nem præbente. Vicit tamen animi
 „ mei candor, qui Te sententiam meam
 „ vel diutius latere non sustinuit, vel
 „ etiam scire (ut liberum hominem de-
 „ cet) nec veretur nec detrectat. Hoc
 „ ut percipis, modo affectus, sepositis
 „ que omnibus epistolaribus quamquam
 „ officiosis mendaciis calamum ad re-
 „ spondendum arripui, sed ante om-
 „ nia purgandus Tibi sum a crimine,
 „ quod nisi mollissima humanissimaque
 „ exprobratione commemorasses, opti-
 „ ma sane fide adhuc ignorarem; Con-
 „ quereris nempe, ad eam epistolam
 „ tuam, qua codicem diplomatico-
 „ historicum mihi perhumaniter obto-
 „ leras, te nullas penitus literas a me
 „ accepisse; quod cum afferas factum
 „ negare mihi religio est, sed quid ante
 „ duos ferme annos mihi assidue & va-
 „ riis modis, ut non ignoras, occupa-
 „ tissimo accidisse eo temporis potuerit
 „ quod

„ quod neglecti officii apud Te veniam Sæc. XVIII.
 „ pro singulari humanitate Tua forte A. C. 1732.
 „ non difficulter impetrasset, memoria
 „ nunc non suggerit, malo igitur igno-
 „ ratam quamvis hucusque culpam ro-
 „ tunde fateri veniamque deprecari,
 „ quam per ambages effugium quærere.
 „ Quod vero ais, Te tantillam ob rem
 „ veritum, ne animum a te alienassem,
 „ itaque officium Epistolare tantisper
 „ distulisse, dum sinum meum per com-
 „ munes amicos explorares, hoc de-
 „ mum est, quod me afficit, & de quo
 „ si vicissim conquerar, id optimo meo
 „ jure fecero; norunt enim omnes,
 „ qui me bene norunt, quam explo-
 „ ratu facilis sit sinus meus, in quo
 „ nullæ latebræ, nullum in simulatione
 „ præsidium, quo minus totus pateat
 „ adeuntibus; & si quid est, de quo
 „ in toto alias obscuræ vitæ meæ insti-
 „ tuto jure aliquo gloriari possim, id
 „ sane totum in candida animi atque
 „ sincera libertate positum est, qua sine
 „ fūco cognitam a me veritatem profi-
 „ teor, & ubi opus est, pro viribus e-
 „ tiam tueor; nec puto solidæ atque
 „ cordatæ amicitæ vinculum inter
 „ probos arctari unquam validius posse.
 „ Si igitur me ut solebas, amica liber-
 „ tate adiisses, neque segnibus illis ex-
 „ ploratoribus tuis tam arduum explo-
 „ randi

Sæc. XVIII.

A.C. 1732

„randi finis mei negotium commisit
 „ses, quo nec duorum annorum in-
 „tervallo functi sunt, antiquam in me
 „erga Te voluntatem, quam olim tuis
 „rebus non omnino inutilem fuisse,
 „pro Tua humanitate profiteris, ex-
 „pertus esses; nec putassem amicitia
 „nostræ quidquam decessurum, si li-
 „beros animi mei sensus circa bonæ
 „Agnetis tuæ vitam & revelationes,
 „necnon Pothouis Presbyteri & Mo-
 „nachi libellum de miraculis sanctæ
 „Dei genitricis Mariæ a meipso exco-
 „pisses, & quomodo res acta sit Vien-
 „næ enucleatius & non per incertos
 „rumores edoctus fuisses.

„Utque tandem, ni fallor, ad ve-
 „ram Epistolæ tuæ causam rationem-
 „que devenimus, qua permotus (cum
 „veram facti historiam, quod tamen
 „satis mirari non possum, ignorare
 „videaris) ad me demum post duorum
 „ferme annorum silentium confugere,
 „missa quasi apologetica epistola, ut
 „afflictis tuis rebus consuleres, decre-
 „visti, hoc idem nempe est, quod me
 „a scribendo non sine ratione dehorta-
 „batur, cujus consilii adprobatores
 „habui amicos omnes & prudentes &
 „doctos viros; petis enim a me, ut
 „amicos moneam, & cum licuerit,
 „ipsi etiam Augustissimo, Castissimo
 „nostro

„nostro Monarchæ suggeram, a Te
 „nihil sine præstantissimorum Theolo-
 „gorum exemplo editum fuisse, quæ
 „tamen cum sæpius atque scrupulosius
 „animo versarem, probe exactis utrin-
 „que rationibus, a proposito mihi re-
 „cedendum esse tandem decrevi: ti-
 „mebam enim, si hac quoque vice
 „Tuis literis humanissimis non respon-
 „derem, vel te in suspicione, quam
 „de alienatione animi mei nimis levi-
 „ter (parce verbo,) conceperas, ul-
 „tro confirmatum iri, vel existimatu-
 „rum, me forte superfluo quodam
 „pudore veritum esse Tibi palam de e-
 „ditis opusculis iudicium meum can-
 „dide profiteri, si quando id aliunde
 „rescivisses, utrumque vero, ut sum
 „a natura informatus, ægerrime tu-
 „lissim. Mea igitur æque ac Tua refert,
 „te scire, post Excellentissimum Co-
 „mitem Sinzendorfium me forte pri-
 „mum horum duorum opusculorum ex
 „veteribus membranis editionem no-
 „stris præsertim temporibus factam im-
 „probasse; quibus temporibus magno
 „Dei favore scissæ nimis ac perniciosæ
 „cum ignorantia tum superstitionis
 „nebulæ a viris tam solide doctis quam
 „vera pietate ac religione imbutis, sunt
 „dissipatæ, hinc absteris feliciter fugo,
 „quo misere utraque scedabatur, na-
 „tivum

Sæc. XVIII.
 A. C. 1732.

Sæc. XVIII „tivum decus ac splendor rediere. De
 A. C. 1732. „siderabam nempe in horum opuscu-
 „lorum editione iudicium ad severiori-
 „criticæ non humanæ dicam sed
 „Christianæ regulas paulo adcuratius
 „exactum; quam Censuram ut decla-
 „nes, mea quidem sententia declama-
 „torium illud tuum epiphonema de
 „carnali sapientia stolide ferocienter
 „non sufficit. Longe lateque vagabun-
 „tur libellus tuus, me vel titulum vel
 „quod exstaret, ignorante, cum Exce-
 „lentissimus Comes Sinzendorffius, ad
 „quem negotii cujusdam procurandi
 „caussa accesseram, libellum protulit
 „mihi legendum tradidit, mandavit
 „que, ut meum de eo iudicium scriberem
 „libere dicerem: Vix aliquot pagellas
 „primi opusculi unacum præfatione
 „domi meæ absolveram, redii ad Comitem
 „mitem, & cur mihi similia legendum
 „& excutienda dedisset, quæ minimè
 „ad me pertinent, amice congestus
 „sum, promisi tamen, cum ita velle
 „me opus absoluturum; annuit Comes
 „& me suadente aliis quoque legentibus
 „dum dedit gravissimis doctissimisque
 „viris, in quibus carnalis sapientia
 „(quæ sane multa est) clarissimo quoque
 „que religionis lumine & sobria mo-
 „rum gravitate temperatur, & dirigitur
 „a quorum nominibus, etsi magnum
 „mibi

Sæc. XVIII.
A. C. 1732.

„mihi in iisdem præsidium foret,
 „temperandum tamen esse iudicavi;
 „horum omnium idem iudicium fuit,
 „quo consensu factum est, ut meum
 „mihi, cui alias non multum tribuo,
 „minus displicuerit. Quam vellem,
 „mi Bernarde? ut argumenta, quæ
 „in tuæ editionis defensionem produ-
 „cis, id roboris haberent, ut me in
 „sententiam trahere valerent; darem
 „hoc libenter amicitiae, darem & cla-
 „rissimo nomini tuo: Sed rude & forte
 „carnale nimis ingenium meum, hanc
 „vim non sentit; contra mentem vero
 „loqui, cum ad loquendum sum pro-
 „vocatus, non didici. Præsidium
 „primo tibi nullum est in clarissimis re-
 „ligiosissimisque viris actorum Sancto-
 „rum celeberrimis collectoribus, quæ
 „acta Bollandiana dicuntur, siquidem
 „illis, ut fides historicis, incumbit, ea
 „omnino incorrupte proferre in lucem,
 „quæ, sive in vetustis Sanctorum actis,
 „sive in Ecclesiarum monasteriorumve
 „tabulariis non apocrypha, non fraude
 „corrupta, non interpolata pro sæculi
 „genio invenerunt, relicta legentibus
 „libera iudicandi atque eligendi facul-
 „tate: Te vero quæ demum dura ne-
 „cessitas coegit, neglectum per qua-
 „dringentos & ultra solidos annos opu-
 „sculum blattis ac pulveri a divina
 „provi-

Sæc. XVIII. „ providentia destinatum publico iudicio in tanta literarum luce exponere
 A. C. 1732. „ cum vel invitus ipse in præfatione
 „ fatearis, bonam (ne quid acerbius
 „ dicam) Agnetem tuam, quam tu
 „ repente venerabilem fecisti, adeo ob
 „ scuri nominis foeminam fuisse, ut
 „ quamquam nullam non operam de
 „ deris, ut non nihil amplius de re
 „ quis virginis rebus a Patribus Mine
 „ ritus Conventus sanctæ Crucis, ut
 „ meliorem vitæ partem exegit, ut
 „ scires, frustra tamen laboraveris
 „ nullo penitus ejus vestigio vel memo
 „ ria superstita, nec plus opis ac lucis
 „ adeptus sis ex amplissimo veteri
 „ rumdem RR. PP. Minoritarum me
 „ rologio a R. Fratre tuo inter Scripta
 „ res rerum Austriacarum vulgata
 „ quod dubium non est, quin totum
 „ excusseris, præterea sancti illius
 „ Diis placet) fratris minoris, qui
 „ tam & revelationes Agnetis, ut
 „ rudi ac ferreo stilo in literas retulit
 „ quod unice doles, nomen excidit
 „ Nam etsi id in prologo quondam
 „ serte legeretur, in eo tamen codice
 „ quo usus es, nescis quo facto aut quo
 „ manu nunc ita rasum conspicitur, ut
 „ ne unius literæ vestigium quavis ad
 „ hibita sagacitate deprehendi possit
 „ Unde igitur opusculo tuo tam pro
 „ spero

„ speris avibus detecto vel modicam Sæc. XVIII.
 „ auctoritatem conciliabis? quam nec A. C. 1732.
 „ rerum narratarum gravitas nec ignoti
 „ auctoris nomen erasum, nec levis
 „ saltem rumor, ne dicam fama vicino-
 „ rum temporum commendat: Inci-
 „ disti nempe in vetustas membranas:
 „ sed quantum hæ sine critico iudicio
 „ valeant, non ego te, sed gravissimus
 „ Theologus, idemque criticus suo tem-
 „ pore perspicacissimus Melchior Canus,
 „ Dominicanæ familiæ alumnaus Cana-
 „ riensis Episcopus, & Concilii Triden-
 „ tini venerandus assessor, docebit,
 „ cujus Operum Libri XI. qui de hu-
 „ manæ Historiæ auctoritate inscribitur,
 „ caput 6. ferme integrum mihi exscri-
 „ bendum esset, si ea omnia, quæ in
 „ hanc rem luculentissime differit, hic
 „ congerere animus esset, cum is gra-
 „ vissimis verbis ingenii severitatem
 „ prudentia conjunctam in eligendis
 „ historicis maxime commendasset; hoc
 „ sane lepidum habet, quod unicum
 „ propriis auctoris verbis hic afferre
 „ libet, reliqua apud auctorem non sine
 „ fructu & voluptate videbis; verba
 „ Cani sunt: Nam & ætas nostra Sa-
 „ cerdotem vidit, cui, persuasissimum
 „ esset, nihil omnino esse falsum, quod
 „ typis esset excusum. Rides væcor-
 „ diam boni Sacerdotis? Quid si nostris
 „ *Hist. Eccles. Tom. LXXIV.* I „ tem-

Sæc. XVIII. „ temporibus dicere quis non admo-
 A. C. 1732. „ dum mutatis verbis auderet: Nam
 „ & ætas nostra Monachum vidit, cui
 „ persuasissimum esset, nihil omnium
 „ esse falsum, quod in vetustis membra-
 „ nis multo pulvere obfritis exaratum
 „ inveniret; an de te dictum interpre-
 „ tari patienter ferres? dispeream,
 „ ne cogitare quidem de homine, cui
 „ sana sint præcordia, possis: Sed ais
 „ obstupuisse te, dum intellexeras tan-
 „ tillam opellam adeo studiose a sæcu-
 „ laribus viris utut piis ac doctis legi-
 „ quam religiosis hujusmodi rebus
 „ fueris in pietatis fomentum destina-
 „ veras. Sed monitum fuisse lectores
 „ statim in limine de hac mente
 „ oportuit, ut sæculares homines a
 „ citione arcerentur, quod tamen (si
 „ lepida sunt omnia) difficulter im-
 „ trasses; quo etiam facto pronum erit
 „ concludere, vel te de monachorum
 „ tuorum pietate, vel cordatos omnes
 „ de vera in Deum & Sanctos religio-
 „ male sentire. „

„ *Apologiam Præputii* præterire
 „ luissem, quam verbis ludere in
 „ tam gravi, multo minus abuti aug-
 „ stissimo religionis nostræ Sacrame-
 „ to; siquidem de reali corporis Christi
 „ præsentia & de partium ejusdem
 „ corporis distinctione in Eucharistia
 „ sum

„summa cum reverentia & maxime
 „circumspecta verborum ponderatione
 „loquendum est. Modus enim, quo
 „Corpus & Sanguis Christi sunt in Eu-
 „charistia, nullum in rebus creatis
 „exemplum habet; hinc summa cum
 „prudencia Concilii Tridentini Patres
 „Sess. 13. cap. 1. realem hanc præsen-
 „tiam sacramentalem definivere exi-
 „stendi rationem, & si verbis expri-
 „mere vix possumus, possibilem tamen
 „esse Deo cogitatione per fidem illu-
 „strata assequi possumus & constantif-
 „sime credere debemus; & hic merito
 „carnalis sapientia stolide ferociens
 „colla submittit, & humanus intel-
 „lectus in obsequium fidei captivatur,
 „omnibus inutilibus quæstionibus di-
 „stinctionibusque insuperhabitis, qua-
 „rum confectaria & apud imperitum
 „vulgus & apud homines irreligiosos,
 „ne dicam apud hæreticos, ludibrio
 „esse possunt; sapientibus enim & insi-
 „pientibus in hoc etiam debitores quam
 „maxime sumus: dic eadem de ad-
 „nexis præputio partibus, & cum vera
 „dixeris, non erubescere? hoc ipsum
 „præputii vocabulum non in vetere
 „modo ac novo Testamento veneramur
 „omnes Christiani, sed & in omnibus tam
 „Patrum quam gravium Ecclesiæ Do-
 „ctorum scriptis, & si cum Stoicis con-
 „I 2 „ ten-

Sæc. XVIII.
 A. C. 1732.

Sæc. XVIII. „tenderes, nullam esse in verbis tur-
 A. C. 1732. „pitudinem, hoc quoque sensu dare-
 „mus, sed talem auctoritatem va-
 „opusculo tuo vel quam maxime ipsi
 „narrationi nondum conciliasti, ut le-
 „gentibus sine crimine ludibrio potius
 „quam ædificationi esse non possit. Nil
 „dicam de pugnantis inter se de præ-
 „putio Domini revelationibus, quas
 „qui conciliari conetur, ipse cum sana
 „ratione pugnet, necesse est. Lege
 „quæso Exercitationem 23. doctissimi
 „Serry, quæ est de Christo circum-
 „ciso, in qua fuse expositam videbis
 „geminam quæstionem: Num existet
 „etiamnum in terris ad publicam fi-
 „delium venerationem Christi præpu-
 „tium, ac ubinam? quo in loco pug-
 „nantes inter se variorum opinionum
 „erudite discutit, quasdam etiam, ut
 „merentur, deridet, inter illas tuam
 „videbis, ac tandem in rem nostram
 „prudenter concludit his verbis:
 „Nihil itaque certi hac de re statui
 „potest: factum bene, quod ab hujus-
 „modi controversiis Christiana religio
 „minime pendet.„

„Pudet me & quasi refugit animus,
 „ut verum tibi fatear, *de Abbatissa*
 „verba facere; si præsertim opusculum
 „hoc Pothonis, quatenus a te religio-
 „sis hujusmodi rebus assuetis in pieta-
 „tis

„tis fomentum destinatum spectetur; Sæc. XVIII.
 „cum vero caput hoc unicum, quod A. C. 1732.
 „est 36 tum inter 44. quæ integrum
 „opusculum conficiunt, defendendum
 „susceperis, (quamquam multo plura
 „sunt, quæ mihi aliisque omnibus di-
 „splicent) reliquis neglectis de hoc
 „solo, ne epistola in volumen crescat,
 „tibi mentem meam candide & amice
 „paucis aperiā. In tui ergo potissi-
 „mum defensionem dicis, historiam
 „hanc in celeberrimis Germaniæ, Ita-
 „liæ & Belgii urbibus minimum sexies
 „cufam typis publicis & recusam fuis-
 „se, sine ullius mortalium scandalo,
 „extareque apud Vincentium Bellova-
 „censem, apud Bagattam & novissime
 „apud piissimum ac doctissimum virum
 „Michaelem a Sta Catharina, quo-
 „rum magnorum virorum præsidio te
 „in tuto collocatum esse arbitraris:
 „Sed falleris, mi Pezi? tantum enim
 „in eadem cum illis damnatione es.
 „Hanc igitur Historiam, quam ego fa-
 „bulam dico, ut jacet in tuo Pothone,
 „in allatorum quoque auctorum scriptis
 „reperiri tibi, ut par est, amplissimam
 „fidem adhibeo; tales enim libros nec
 „habeo nec aperui nec vidi unquam:
 „bonas enim horas tam male perdere
 „non sum edoctus; ubicumque igitur
 „putida hæc fabula iisdem coloribus
 „13
 „picta

Sæc. XVIII. „ picta reperiatur, tanquam absurda
 A. C. 1732. „ sanctissimæ ac gloriosissimæ Virgini
 „ Mariæ summe injuriosa, & Christi-
 „ nis auribus indigna, detestanda est
 „ atque damnata; nam quæ forsitan
 „ rudibus illis atque infelicibus tene-
 „ bricosæ ignorantiaë temporibus sine
 „ scandalo mittebantur in vulgus, mi-
 „ nus apta sunt nostris, quibus summa
 „ Dei miseratione factum, ut supersti-
 „ tione, veræ religionis deterrima peste
 „ depulsa, hæc & similia non amplius
 „ pietatem, sed stomachum moveant
 „ Quam maxime enim interest nostræ
 „ quam ego & tu Deo miserante profite-
 „ mur, Catholicæ religionis, ut eam
 „ dem puram a similibus inquiname-
 „ ntis præstemus; Res enim nobis
 „ cum hæreticis, a quibus hæc &
 „ similia studio, quamvis inani conque-
 „ runtur, ut abominabile popularibus
 „ suis reddant Catholicæ professionis in-
 „ stitutum: vis exemplum? Habes
 „ Fr. Bartholomæo de Pisis Franciscæ
 „ næ Familæ: Edidit hic Sæc. XVI
 „ incipiente, anno nempe 1510. librum
 „ qui postea recusus est An. 1513. cujus
 „ titulus: Opus aureæ & inexplicabilis
 „ bonitatis & continentiaë, Conformi-
 „ tatum nempe vitæ B. Francisci
 „ vitam Domini nostri Jesu Christi. Ple-
 „ nus est liber ineptiarum, ut modestè
 „ loquat

„loquar, & candide tamen fatear, Sæc. XVIII, A.C. 1732.
 „quod verum est: Circa tempora Lu-
 „theri Erasmus quidam Alberus pe-
 „stilentissimum libellum emisit, cui
 „præfixit titulum: Alcoranus Fran-
 „ciscanorum, Genevæ postea etiam
 „Gallice recusum Anno 1578. cui li-
 „bello ineptiæ Fr. Bartholomæi lucu-
 „lentam occasionem dedere, sed non
 „vidit vel videre noluit Alberus, se
 „quidem impetiisse Monachum otio
 „suo abutentem, non vero religionem
 „Catholicam, quæ superstitionem æque
 „ac liberam nimis procacemque novan-
 „di licentiam asperratur ac damnat. Igi-
 „tur, uti sincere dolendum est, talia
 „olim invaluisse, quæ omnis bonus
 „& prudens Catholicus perpetua ob-
 „livione sepulta vellet: ita non multi
 „nec exacti iudicii est, ne quid durius
 „dicam, ea in lucem nunc proferre,
 „quæ magno religionis & pietatis com-
 „modo, & nullo bonarum literarum
 „detrimento spisso in pulvere deli-
 „tescebant.,

„Atque, ut vides, jam ad calcem
 „Epistolæ tuæ pervenimus, quam-
 „quam vero mea sub manibus præter
 „opinionem creverit, claudere tamen
 „eandem non possum, quia prius su-
 „pra laudati Melch. Cani gravissimum
 „simul luculentissimum in hac materia

Sæc. XVIII. „ testimonium afferam, quo nullum „
 A. C. 1732. „ huic nostro negotio accommodatum „
 „ inveni; de tuo enim Vincentio Be „
 „ lovacensi (cui socium Divum Anto „
 „ ninum adjungit) adcurate & pro „
 „ denter, mea quidem sententia vir egre „
 „ gie doctus suo jam tempore judice „
 „ vit, utor autem editione Patavina „
 „ quam Clarissimus vir P. Hlacinthus „
 „ Serry, Doctor Sorbonicus & in Pa „
 „ tavino Lyceo sacræ Theologiæ pi „
 „ marius Professor, Anno 1714. ad „
 „ navit, & vindicationibus auxit: Bo „
 „ dem igitur loco superius allegato „
 „ postquam consimiles libros, puta illum „
 „ qui speculum exemplorum inscribitur „
 „ nec non Historiam, quæ Legendæ „
 „ aurea nominatur, gravi & severæ „
 „ censura notasset; in illo enim mira „
 „ culorum monstra sæpius quam verè „
 „ miracula legas; hanc homo scripsit „
 „ ferrei oris, plumbei cordis, animæ „
 „ certe parum severi & prudentis „
 „ tactis quoque, modeste quamvis „
 „ Beda & magno Gregorio, illo in An „
 „ glorum historia, hoc in Dialogis „
 „ qua de re caput 2. vindicatio „
 „ num videre poteris; tandem in res „
 „ nostram hæc habet: De Vincentio „
 „ Bellovacensi & Divo Antonino libe „
 „ rius judico, quorum uterque non tam „
 „ dedit operam, ut res veras certasque „
 „ de-

„describeret, quam, ne nihil omnino
 „præteriret, quod scriptum in sche- Sæc. XVIII,
 „dulis quibuslibet reperiretur, ita ad A. C. 1732,
 „historiam unamquamque existiman-
 „dam momentoque suo ponderandam
 „non artificum statera, sed ne popu-
 „lari quidem trutina usi sunt, quam-
 „obrem boni licet ac minime fallaces
 „viri, quia tamen nec auctores eos,
 „a quibus suos exscripsere libros, di-
 „ligenter examinerunt, nec res justis
 „libratis ponderibus memoriæ prodi-
 „derunt, apud criticos graves atque
 „severos auctoritate carent. Histori-
 „cus autem, qui Theologiæ decreto
 „probandus erit, nec omnes schedas,
 „lectione etiam indignas, excutiet,
 „nec anilibus fabulis accommodabit
 „operam, nec prius lecta auditaque
 „describet, quam ea prudenti accura-
 „toque judicio expendat ac seligat.
 „Hucusque Canus. Jam quid ille, si
 „viveret, de tuo Pothone censeret,
 „tu judica? Fabulam certe de Abba-
 „tissa lapsa, dum ea scriberet quæ re-
 „tuli, in ipso Vinc. Bellov. legerat:
 „asseris enim, in eodem ad verbum
 „reperiri, & quamvis Potho jam ca-
 „nis obsitus & senex ad scribendum
 „libellum accesserit, ut in præfatione
 „tua conjectaris, valde tamen dubito,
 „an hæc auctoris de ætate sua ac pro-

Sæc. XVIII. „pria experientia assertio ipsum Ca
 A.C. 1732. „num tranquilliozem ac securiozem

„de fide eorum, quæ refert, reddes
 „poffet, ut te reddit; tam sunt non
 „nulla profecto portentosa & fupra
 „dem polita, cujusmodi ea sunt quæ
 „cap. 36. & 40. proluxe denarrat
 „ut ipse in præfatione fateris.

„En tibi tandem, mi Pezi? finis
 „meum, qua latiffime patet, apertum
 „atque reclusum exhibeo, quo in finem
 „antiquam erga te voluntatem, finem
 „timius explorare volueris (&
 „velis, etiam rogo) immutatam immo
 „nies; licuit enim femper femperque
 „licebit, falvis facrofanctis cordate
 „micitix legibus, ab amico honeste
 „diffentire; maluiffem fane amica
 „fabulatione in tuum effundere finem
 „meum, vel prudenti filentio preme
 „re, quæ cogitabam, fed cum me
 „non licuiffet effe tam beato, ut tibi
 „videndi copia facta effet, & me pro
 „terea ad fcribendum humaniffima
 „piftola tua multis modis invitabam
 „ut omnino filere (quemadmodum p
 „res fuadebant) inurbanum,
 „tergiverfari & verba dare viro in
 „nuo profus indignum & flagitiofum
 „quoque videbatur: Quapropter
 „meam in fcribendo libertatem æquæ
 „bonique confulas, eandemque amice
 „finis

„finceritati potius tribuas, quæ cele- Sæc. XVIII.
 „berrimo nomini tuo consultum velit, A. C. 1732.
 „rogo atque obsecro; quem in finem
 „si in ea pacata animi tranquillitate
 „es (esse vero & religiosum tuum insti-
 „tutum, & amor literarum, suadet)
 „qua sincerum veteris amici consilium
 „admittere sine offensione possis, hoc
 „paucis habe: Nihil humani a te alie-
 „num puta; factum dole, & quantum
 „potes, oblivioni atque silentio com-
 „menda; sin minus, me tamen, ut so-
 „lebas, amare perge, & ab hac con-
 „troversia, cui vacare nec tempus
 „nec voluntas permittit, immunem
 „serva. Vale, & Clarissimo Fratri
 „tuo, R. P. Hieronymo, plurimam fa-
 „lutem meo nomine impertire. Vale
 „iterum, & sincere te diligentem sal-
 „tem ama.,,

§. XXII.

*Status Religionis Catholicæ in Im-
perio Sinarum.*

Hoc item anno Catholicæ Religioni
 in Imperio Sinensi aura non nihil
 benignior adspirare videbatur; novus
 enim Imperator Yong - Tching seu
 Juntschius a tormentis & cruciatibus,
 quibus Viros Apostolicos, ceterosque
 Christiani nominis affectas vario mortis
 genere